

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr.44
darbam ar kompresoru**

1.VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Instrukcijā noteikto prasību izpilde ir obligāta visiem darbiniekiem, kuriem veic kompresoru tehnisko apkalpošanu, regulēšanu un remontu.

1.1 Veikt darbus, kuri saistīti ar kompresoru tehniskajām apkopēm un remontu atļauts personām:

- ne jaunākām par 18. gadiem, kuras ir instruētas darba drošībā, elektrodrošībā un ugunsdrošībā;
- kuras iepazinušās ar attiecīgā modeļa kompresora uzbūvi un ražotāja izstrādāto apkopes/ekspluatācijas instrukciju;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2 Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskās strāvas iedarbība;
- mikroklimats (temperatūra, mitrums, putekļi);
- uguns un sprādziembīstamība;
- troksnis;
- saskare ar eļļām/smērvielām;
- priekšmetu krišana, uzkrīšana; smagumu pārvietošana;
- pakrišana, paklupšana;
- darbs ar dažādiem rokas instrumentiem, palīgierīcēm;
- rotējošas, kustīgas piedziņas mehānismu daļas.

1.3 Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- aizsargapvalki piedziņas pārvadu rotējošām daļām;
- darba apģērbs, cimdi, apavi,
- ķīmiski noturīgi aizsargcimdi;
- austiņas, ausu ieliktņi;
- zemējums;
- aizsargbrilles;
- vietējais un kopējais apgaismojums.

1.4 Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- aizliegts glabāt darba vietās viegli uzliesmojošus un viegli gaistošus materiālus (slaukāmās lupatas, benzīnu, lakas un tml.) Tie jāuzglabā speciāli tam paredzētās vietās;
- smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās;
- ugunsbīstamās, sprādziembīstamās vietās, iekārtās izmantot tikai instrumentus, kuri izgatavoti no materiāla, kurš nerada dzirksteli;
- aizliegts rīkoties ar atklātu uguni darba vietās bez norīkojuma saņemšanas.

1.5 Elektrodrošības prasības:

- ja strādājot (uzsākot darbu) konstatēti bojājumi elektrosistēmai dzirksteļošana, izolācijas deguma smaka; mehāniski bojājumi slēdžiem, korpusam u.tml.) pārtraukt (neuzsākt) darbu (izslēgt), ziņot darba devējam un brīdināt citus darbiniekus par radušos situāciju; darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi;
- ar slapjām, mitrām rokām neaiztikt elektrotīklam pieslēgtas elektroietaisies, slēdzus, pogas;
- aizliegts patstāvīgi veikt jebkādu elektroietaišu remontu;
- izmantot pārvietojamos apgaismes ķermeņus ar spriegumu ne lielāku par 36V;
- pielietojot elektroietaisies, spuldzes ar dažādiem darba spriegumiem(36V, 220V u.c.), pirms to pieslēgšanas elektrotīklam (rozetē)/spuldzes ieskrūvēšanas patronā pārlicināties par spriegumu saderību.
- aizliegts izmantot jebkādas nesertificētas, bez CE marķējuma, elektroietaisies.

1.6 Darba higiēnas prasības:

- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- lietot roku aizsargziedes, ja tas nepieciešams;
- neuzglabāt darba vieta pārtikas produktus.

1.7 Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.8 Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS UZSĀKOT DARBU

2.1 Sakārtot specapgērbu (darba apģērbu) un individuālos aizsardzības līdzekļus.

2.2 Sakārtot savu darba vietu, novākt nepiederošus priekšmetus.

2.3 Pārbaudīt kompresora gatavību darbam:

- 2.3.1 kompresora iekārtas stāvokli un tās eļļošanas sistēmu;
- 2.3.2 cauruļvadu, atloku, savienojumu stiprinājuma stāvokli;
- 2.3.3 nožogojumu un zemējuma stāvokli;
- 2.3.4 manometru, drošības vārstu, citu ierīču darba kārtību;
- 2.3.5 slēgarmatūras un bloķējošo ierīču darba kārtību.

2.4 Neuzsāciet (pārtrauciet) darbu un tiešajam darba vadītājam, ja konstatējat faktorus (nepietiekošs apgaismojums, bojājumi iekārtām, palīgierīcēm, nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi u.tml.), kuri var kļūt par nelaimes gadījumu darbā cēloni.

3.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

3.1 Palaižot iekārtu, jāpievērš kontrolmēraparātu rādījumiem.

3.2 Kad spiediens sasniedzis nominālo lielumu, pārbaudīt drošības vārstu, manometru un citu drošības ierīču darbību, ierakstot to rādījumus maiņas žurnālā.

3.3 Pastāvīgi sekot kompresoru darbībai, kontrolmēraparātu rādījumiem. Aizliegts atstāt bez uzraudzības strādājošu kompresora iekārtu.

3.4 Aizliegts kompresora iekārtas apkopes vai remonta darbus veikt vienam cilvēkam.

3.5 Kompresora cilindri jātīra, lai izvairītos no sprādziena uzkrājušos izdedžu un eļļas tvaiku dēļ.

3.6 Lai izvairītos no sprādziena kompresora iekārtas lietošanas gaitā, jālieto tikai noteiktas markas eļļa. Nedrīkst pieļaut saspiežamā gaisa temperatūras paaugstināšanos, jo tas var izraisīt smērēļļas sadalīšanās produktu un uz cauruļvadu sienām izveidojušās dzelzs rūsas, kas piesūkusies ar eļļu, uzliesmošanu cilindros.

3.7 Kompresora iekārtām jābūt aprīkotām ar darba kārtībā esošiem manometriem. Uz katra manometra skalas jābūt uzkrāsotai sarkanai līnijai, kas norāda dotā kompresora robežspiedienu. Pārsniedzot šo spiedienu, darbu veikt aizliegts.

3.8 Kompresora iekārta nekavējoties jāaptur šādos gadījumos:

- 3.8.1 ja augstspiediena vai zemspiediena cilindra manometrs, kā arī manometrs uz iesūkņēšanas līnijas rāda spiedienu, kas augstāks par pieļaujamo;
- 3.8.2 ja elektroierīces uz sadales paneļa rāda, ka elektrodzinējs ir pārslogots;
- 3.8.3 ja sabojājas kompresora iekārtas kontrolmēraparāti;
- 3.8.4 ja mehānismos dzirdami kļaudzieni, triecieni, kā arī atklāti to bojājumi, kas var izraisīt avāriju;
- 3.8.5 ja kādu kompresora daļu vai kompresora dzinēja sakaršana nepārtraukti palielinās un to temperatūra pārsniedz pieļaujamo normu;
- 3.8.6 ja nav apgaismojuma.

3.9 Kategoriski aizliegts pārpumpēt riepas (virs pieļaujamā darba spiediena riepā), t.sk. pumpēt riepu nezinot cik liels tajā ir spiediens.

3.10 Nepieļaut nepiederošu personu uzturēšanos vietās, kur stāv kompresors. Neaizkraut pieejas pie kompresora ar taru, sagatavēm un citiem priekšmetiem.

4.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

4.1 Ja rodas avārijas situācija, strādājošajam jāpārtrauc darbs, jāizslēdz darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi saskaņā ar lietošanas (ekspluatācijas) instrukciju. Par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam.

4.2 Kompresora darbība nekavējoties jāpārtrauc šādos gadījumos:

4.2.1 ja spiediens tajā pieaug virs atļautā līmeņa un nepazeminās, neskatoties uz veiktiem pasākumiem;

4.2.2 ja tiek konstatēti drošības sistēmu bojājumi;

4.2.3 ja spiedieniekārtā tiek atklāta dehermetizācija, izspiedumi, blīvripu plīsumi;

4.2.4 ja bloķējošās drošības ierīces nav darba kārtībā;

4.2.5 ja izceļas ugunsgrēks.

4.3 Ja darbā noticis nelaimes gadījums ar pašu, kolēģi vai apmeklētāju, nekavējoties:

4.3.1 Novērtēt situāciju un ievērojot personīgo drošību veikt pasākumus, lai pārtraukt (novērstu turpmāku) apdraudējuma iedarbību (elektrotraumu gadījumā cietušo vispirms atbrīvojot no strāvas iedarbības, atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālu; iznest cietušo no apdraudējuma zonas u.tml.) un sniegt cietušajam pirmo palīdzību vai pašpalīdzību.

4.3.2 Nogādāt cietušo (griezties) medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (Tālr. **113 vai 112**) un citus specializētos dienestus.

4.3.3 Pārtraukt darbu un notikuma vietu atstāt neskartu, ja tas nerada papildus bīstamību. Ja nepieciešams, norobežot bīstamo zonu vai veikt citus pasākumus, lai nepieļautu cilvēku iekļūšanu bīstamajā zonā.

4.4 Ja izceļas ugunsgrēks vai tiek atklāta aizdegšanās:

4.4.1 Nekavējoties atvienot iekārtas no elektrotīkla.

4.4.2 Ziņot ugunsdzēsības dienestam pa tālr. **112**.

4.4.3 Sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.

4.4.4 Izsaukt uz ugunsgrēka vietu tiešo darba vadītāju

4.5 Ja rodas ārkārtas situācija nekavējoties pārtraukt darbu, ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (riskā) faktoriem, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību.

DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

5.1. Sakārtot darba vietu, veikt kompresora iekārtas tīrīšanu, ieeļļošanu vai apkopi saskaņā ar ražotāja lietošanas (ekspluatācijas) instrukcijas prasībām.

5.2. Par pamanītajiem trūkumiem ziņot uzņēmuma vadītājam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis